

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การปกครองประเทศของทุกประเทศทั่วโลกไม่ว่าประเทศนั้นจะใช้การปกครองในระบอบใด โครงสร้างของการปกครองประเทศก็จำเป็นต้องกำหนดให้มีประมุขแห่งรัฐดำรงสถานะเป็นผู้แทนของประเทศเหล่านั้นทั้งสิ้น แม้จะเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (Democracy) ซึ่งมีหลักการสำคัญว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน ก็ต้องมีประมุขแห่งรัฐที่จะใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชน โดยสถานะของประมุขแห่งรัฐอาจอยู่ในรูปแบบของพระมหากษัตริย์ พระจักรพรรดิ พระราชาธิบดี หรือประธานาธิบดี ฯลฯ นอกเหนือจากสถานะความเป็นผู้แทนแห่งรัฐแล้ว ประมุขแห่งรัฐยังเป็นศูนย์รวมพลังแห่งศรัทธาและความรักความสามัคคีของคนในชาติอีกด้วย ดังนั้น ความมั่นคงของการดำรงสถานะเป็นประมุขแห่งรัฐจึงเกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำรงอยู่ของความเป็นชาตินั้น ๆ รัฐธรรมนูญและกฎหมายของประเทศประชาธิปไตยหลายประเทศ จึงกำหนดให้มีบทบัญญัติว่าด้วยความคุ้มครองประมุขแห่งรัฐไว้ ทั้งความรับผิดชอบทางการเมืองการปกครอง ทางแพ่ง ทางอาญา และเกียรติยศชื่อเสียง แต่หลักการสำคัญของบทบัญญัติดังกล่าวจะมีระดับของการคุ้มครองมากน้อยเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับประวัติศาสตร์ความเป็นมา ประเพณีวัฒนธรรม และสถานะทางสังคมของแต่ละประเทศที่แตกต่างกันไป

สำหรับประเทศไทยซึ่งมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติความคุ้มครององค์พระประมุขของชาติไว้ในมาตรา 8 ว่า “องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้” “ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้” ส่วนพระเกียรติยศชื่อเสียงขององค์พระมหากษัตริย์ไทยมีกฎหมายบัญญัติรองรับรัฐธรรมนูญไว้โดยประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ความผิด ลักษณะ 1 ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หมวด 1 ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาทและผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ มาตรา 112 “ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี” และจากสายสัมพันธ์อันในลักษณะพิเศษระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยกับประชาชนที่สืบเนื่องมายาวนาน ตั้งแต่

สมัยสุโขทัยที่เป็นการปกครองแบบพ่อปกครองลูก สมัยอยุธยาพระมหากษัตริย์มีบทบาทในลักษณะที่เรียกว่าธรรมราชา คือผู้เปี่ยมด้วยธรรมจนผู้คนยกย่องให้เป็นผู้นำ และกรุงธนบุรีถึงกรุงรัตนโกสินทร์พระมหากษัตริย์ทรงเป็นธรรมราชา ผู้ทรงปกครองด้วยธรรมะ ดังพระปฐมบรมราชโองการว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” และโดยวัฒนธรรมความเป็นมาของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยเช่นนี้เองจึงเป็นผลให้มีการกำหนดบทบัญญัติคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยไว้ดังกล่าว โดยไม่ใช่เหตุที่บังคับให้เคารพตามที่มีบางฝ่ายกล่าวอ้าง แม้สังคมไทยเริ่มเกิดความคิดที่แตกต่างในเรื่องของบทบัญญัติคุ้มครองพระเกียรติยศชื่อเสียงแห่งองค์พระมหากษัตริย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 และมีผู้ละเมิดจนมีคดีความฟ้องในความผิดตามมาตรา 112 นี้ขึ้นมาสู่การพิจารณาของศาลสถิตยุติธรรมเพิ่มขึ้นจำนวนมากกว่าเดิมที่เคยมีมา ทั้งมีข้อเรียกร้องให้มีการยกเลิกแก้ไข หรือปรับเปลี่ยนวิธีการและทัศนคติในการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องนี้ขึ้นมาก็ดำเนินการ แต่จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับบทบัญญัติว่าด้วยความคุ้มครองประมุขแห่งรัฐของประเทศที่เป็นประชาธิปไตยต่างๆ หลายประเทศ อาทิ เดนมาร์ก นอร์เวย์ สเปน เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม เยอรมัน สวิตเซอร์แลนด์ และโปแลนด์ก็มีกฎหมายอาญาบัญญัติคุ้มครองประมุขแห่งรัฐไว้ทำนองเดียวกัน ส่วนอังกฤษและสหรัฐอเมริกา แม้ไม่มีกฎหมายอาญาในความผิดฐานเกี่ยวกับการคุ้มครองเกียรติยศชื่อเสียงของประมุขแห่งรัฐไว้โดยตรง แต่อังกฤษก็มีกฎหมายอาญาในลักษณะความผิดฐานกบฏที่รวมเรื่องพระเกียรติยศของสมเด็จพระราชินีเอาไว้ และสหรัฐอเมริกาก็มีความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการแสดงความอาฆาตมาดร้ายประธานาธิบดีเช่นกัน ซึ่งจากการวิเคราะห์ด้วยการพิจารณาแนวความคิดเห็นที่แตกต่างกันเกี่ยวกับบทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยความคุ้มครองพระเกียรติยศ ชื่อเสียงของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 สามารถสรุปได้สามประการ ดังนี้

การดำรงอยู่ของบทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยความคุ้มครองพระเกียรติยศ ชื่อเสียงของสถาบันพระมหากษัตริย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112

บัญญัติความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 มีพัฒนาการมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ทรงออกประกาศ “ห้ามมิให้กราบบังคมทูลทักฮ้วน ผอม คำ ขาว” ปี พ.ศ. 2395 และสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงตราพระราชกำหนดลักษณะหมิ่นประมาท ร.ศ. 118 กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2499 จึงมีบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 นี้ขึ้นใช้บังคับ และแก้ไขเพิ่มระวางโทษจำคุกจากเดิมจำคุกไม่เกิน 7 ปี เป็นจำคุกตั้งแต่ 3 ปีถึง 15 ปี โดยคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 41 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 ซึ่งนอกจากประเทศไทยแล้ว ประเทศ

ประชาธิปไตยอื่น ๆ ทั้งที่มีพระมหากษัตริย์และประธานาธิบดีเป็นประมุข อาทิ เดนมาร์ก นอร์เวย์ สเปน เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม เยอรมัน สวิสเซอร์แลนด์ และโปแลนด์ก็มีกฎหมายอาญาบัญญัติคุ้มครองประมุขแห่งรัฐไว้ทำนองเดียวกัน บทบัญญัติความผิดฐานหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายสถาบันพระมหากษัตริย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 จึงนับว่าสอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 บัญญัติห้ามการกระทำความผิดไว้เพียง 3 กรณี คือ

(1) หมิ่นประมาท ได้แก่การกระทำความผิดตามมาตรา 326

(2) ดูหมิ่น ได้แก่การกระทำความผิดตามนัยแห่งมาตรา 393 แต่ไม่จำเป็นต้องกระทำซึ่งหน้า หรือด้วยการโฆษณา

(3) แสดงความอาฆาตมาดร้าย ได้แก่ การขู่เข็ญโดยแสดงออกด้วยกิริยาหรือวาจาว่า จะทำให้เสียหายในทางใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นภัยอันตรายแก่ร่างกาย ทรัพย์สิน สิทธิ เสรีภาพหรือชื่อเสียง เกียรติคุณก็ตามอันมิใช่การใช้สิทธิตามปกตินิยม ซึ่งมีลักษณะเป็นบทบัญญัติกฎหมายคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศและหลักรัฐธรรมนูญ เพราะการใช้สิทธิและเสรีภาพก็ต้องอยู่ในขอบเขตจำกัดเท่าที่ไม่ไปละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นด้วย นอกจากนี้ ประมวลกฎหมายอาญามีได้บัญญัติคุ้มครองเฉพาะสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยไว้เป็นพิเศษเท่านั้น แต่ยังมีบัญญัติคุ้มครองราชาธิปไตย ราชนิ ราชสามี รัชทายาท หรือประมุขแห่งรัฐต่างประเทศ ผู้แทนรัฐต่างประเทศซึ่งได้รับแต่งตั้งให้มาสู่พระราชสำนัก เจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่หรือเพราะได้กระทำการตามหน้าที่ และศาลหรือผู้พิพากษาในการพิจารณาพิพากษาคดีไว้เป็นพิเศษแตกต่างจากบุคคลธรรมดาเช่นกัน

อย่างไรก็ดี การวิพากษ์วิจารณ์สถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยจะสามารถทำได้ แต่คงต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักการที่ว่า

(1) ความเคารพสักการะ คำนึงถึงพระเกียรติยศของความเป็นประมุขแห่งรัฐ

(2) สติสัมปชัญญะ

(3) ปัญญา มีข้อมูล มีความรู้ มีเหตุมีผล สร้างสรรค์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง

(4) เจตนาที่บริสุทธิ์

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 จึงไม่ใช่บทบัญญัติกฎหมายจำกัดเสรีภาพการแสดงความคิดเห็นในสังคมประชาธิปไตยแต่อย่างใด

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 ควรเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน โดยที่สถาบันพระมหากษัตริย์ถือเป็นหนึ่งในสามสถาบันหลักของชาติ อันประกอบด้วย ชาติ ศาสนา และ

พระมหากษัตริย์ และถือเป็นศูนย์พลังศรัทธาแห่งความรู้รักสามัคคีของคนในชาติให้มีความมั่นคง การกระทำความผิดต่อพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ซึ่งถือเป็นสถาบันพระมหากษัตริย์จึงเป็นการกระทำความผิดต่อสถาบันหลักของชาติ รัฐจึงถือเป็นผู้เสียหาย เจ้าพนักงานตำรวจสามารถดำเนินคดีได้โดยไม่ต้องมีผู้ใดร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ และบุคคลทั่วไป ก็ไม่สามารถนำคดีความผิดฐานหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ไปฟ้องร้องดำเนินคดีต่อศาลเพื่อกลั่นแกล้งกล่าวหากันในทางการเมืองได้โดยตรง แต่อย่างใด เพราะการดำเนินคดีในความผิดที่กระทำต่อรัฐ ย่อมเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมอันประกอบด้วย พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และศาลเท่านั้นที่จะกลั่นกรองเรื่องราวในกรณีที่มีผู้ใดนำเรื่องนี้มากล่าวโทษ และหากจะมีการกลั่นแกล้งกล่าวหากันจริง ก็ไม่จำเป็นต้องใช้เฉพาะในความผิดฐานหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ฯ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 เท่านั้น ความผิดอาญาแผ่นดินอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นความผิดฐานกบฏ การก่อการร้าย ฆ่าคนตาย ทำร้ายร่างกายผู้อื่น หรือปล้นทรัพย์ ฯลฯ ก็สามารถนำมากลั่นแกล้งร้องทุกข์กล่าวโทษกันได้ นอกจากนี้ สถาบันพระมหากษัตริย์ทรงเป็นที่เคารพสักการะไม่อยู่ในฐานะที่จะร้องทุกข์กล่าวโทษหรือฟ้องร้องพสกนิกรของพระองค์ได้ ทั้งการกำหนดให้สำนักราชเลขาธิการเป็นผู้กล่าวโทษ หรือกำหนดให้การสอบสวนคดีในความผิดฐานนี้จะกระทำได้ที่ต่อเมื่อได้รับอำนาจจากเลขาธิการพระราชวัง ก็คงเล็งไม่พินปัญหาดังกล่าว และยังอาจเป็นเหตุให้ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้รับการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนด้วยข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานตามกระบวนการยุติธรรมอีกด้วย การดำเนินคดีจึงควรเป็นภาระหน้าที่ของรัฐ ตามหลักการของกฎหมายที่บัญญัติไว้ในปัจจุบัน และเมื่อได้รับการพิสูจน์ความผิดตามกระบวนการยุติธรรมแล้ว พระมหากษัตริย์ยังทรงมีพระราชอำนาจในการพระราชทานอภัยโทษ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งทำให้ผู้ต้องโทษสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณต่อสถาบันพระมหากษัตริย์อีกด้วย

บทกำหนดโทษและระดับอัตราโทษที่เหมาะสมสำหรับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112

บทกำหนดโทษและระดับอัตราโทษในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 มีความเป็นมาตามลำดับ ดังนี้

(1) พระราชกำหนดลักษณะหมิ่นประมาท ร.ศ. 118 มาตรา 4 กำหนดระวางโทษจำคุกไว้ไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 1,500 บาท หรือทั้งจำคุกและปรับ

(2) กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาตรา 98 กำหนดระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี และปรับไม่เกิน 5,000 บาท และมาตรา 100 กำหนดระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และปรับไม่เกิน 2,000 บาท

(3) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 กำหนดระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี

(4) คำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 41 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 ข้อ 1 ระบุให้แก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 ให้เพิ่มระวางโทษจำคุกจากเดิมจำคุกไม่เกิน 7 ปี เป็นจำคุกตั้งแต่ 3 ปีถึง 15 ปี

กฎหมายอาญาในความผิดฐานหมิ่นพระบรมเดชานุภาพที่มีในประเทศต่าง ๆ อาทิ

(1) ประมวลกฎหมายอาญาของเดนมาร์ก มาตรา 115 ประกอบมาตรา 266 บิ ระวางโทษจำคุกไม่เกิน 4 ปี และมาตรา 267 ระวางโทษจำคุกไม่เกิน 8 เดือน

(2) ประมวลกฎหมายอาญาของนอร์เวย์ มาตรา 101 ระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี

(3) ประมวลกฎหมายอาญาของสเปน มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือน ถึง 2 ปี

คำพิพากษาของศาลไทยกำหนดโทษจำเลยในคดีต่าง ๆ จำคุกระหว่าง 1 ปี ถึง 5 ปี

เมื่อนำข้อมูลดังกล่าวพิจารณาตามหลักเกณฑ์ความสมควรลงโทษในทางอาญาจะมีเพียงใด ซึ่งมีองค์ประกอบสามประการ คือ คุณค่าของสิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครอง ความเป็นอันตรายของวิธีการที่ผู้กระทำความผิดใช้ และระดับของความน่าตำหนิในทางศีลธรรมต่อตัวผู้กระทำความผิด ประกอบกับพระมหากษัตริย์คุณที่ทรงพระราชทานอภัยโทษแก่ผู้ต้องคำพิพากษาให้จำคุกในคดีความผิดฐานนี้เกือบทุกรายแล้ว นับได้ว่ามีเหตุผลเพียงพอที่จะมีการแก้ไขกลับใช้ระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 ก่อนมีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2519

กระบวนการบังคับใช้บทบัญญัติความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 112

บทบาทของเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมอันประกอบด้วย พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และศาลหรือผู้พิพากษาในการปฏิบัติหน้าที่บังคับใช้กฎหมายในคดีความผิดฐานหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 ที่ผ่านมาในสภาพที่สังคมมีความแตกแยกขัดแย้ง ไร้ความรู้สึกสามัคคีอาจยังก่อให้เกิดข้อระแวงสงสัย และมีคำถามถึงการใช้อดุลพินิจในการสอบสวน สังคดี และพิพากษาคดีขึ้นในสังคมอย่างมากว่ากระบวนการยุติธรรมถูกใช้เป็นเครื่องมือในทางการเมือง ซึ่งจากการศึกษาพบว่าเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรม

นอกจากต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว เจ้าพนักงานตำรวจยังมีระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีกรณีบางเรื่องที่มีวิธีปฏิบัติเป็นพิเศษ บทที่ 1 เหตุอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ และเหตุที่ต้องรายงานด่วน พนักงานอัยการมีระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.2547 ส่วนที่ 4 การควบคุมตรวจสอบทั่วไปและการปฏิบัติต่อสำนวน ข้อ 15 ในคดีอาญาที่มีความสำคัญ และระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการสั่งคดีที่จะไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน หรือจะมีผลกระทบต่อความปลอดภัยหรือความมั่นคงของชาติ หรือต่อผลประโยชน์อันสำคัญของประเทศ พ.ศ. 2554 อันเป็นการกำหนดแนวปฏิบัติในการทำงานให้มีประสิทธิภาพและเอกภาพของเจ้าพนักงานตำรวจและพนักงานอัยการ ในส่วนศาลหรือผู้พิพากษาก็ได้ใช้ดุลพินิจในการพิจารณาพิพากษาคดีด้วยการตีความการกระทำของจำเลยทางอาญาในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 อย่างเคร่งครัดไม่ขยายความให้เป็นโทษ และใช้หลักเจตนาในการวินิจฉัยเพื่อคุ้มครองจำเลยผู้ถูกกล่าวหาตามเจตนารมณ์ของการดำเนินคดีอาญาที่ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด มีลักษณะเป็นการตรวจสอบถ่วงดุลกันในระบบการยุติธรรมทั้งสามองค์กร คือ ตำรวจ อัยการ และศาลโดยอิสระตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ทั้งในกรณีที่ผู้กระทำความผิดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกก็ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ พระราชทานอภัยโทษให้ปล่อยตัว

การเสนอให้มีการเริ่มต้นดำเนินคดี โดยให้อัยการสูงสุดเป็นดำเนินการกล่าวหาสอบสวนและฟ้องร้องแต่เพียงองค์กรเดียว กำหนดให้การสอบสวนคดีในความผิดฐานนี้จะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับอำนาจจากเลขาธิการพระราชวัง ให้สำนักราชเลขาธิการเป็นผู้กล่าวโทษ หรือกำหนดวิธีการพิเศษอื่น ๆ นอกจากนี้ แตกต่างไปจากการดำเนินคดีในความผิดอาญาฐานอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยกระบวนการยุติธรรมตามปกตินั้น อาจเป็นการเลือกปฏิบัติและขัดต่อหลักความเสมอภาคตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทั้งความผิดพลาดล้มเหลวในการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินคดีเพียงบางคดีของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือผู้พิพากษาบางคนมาเป็นเหตุผลในการยกเลิกหรือแก้ไข เปลี่ยนแปลงกระบวนการบังคับใช้กฎหมายให้มีลักษณะเฉพาะเป็นพิเศษ ไม่ใช่ตรรกะที่ถูกต้อง

ดังนั้น การปรับปรุงควรเป็นการพัฒนาบุคลากรและกระบวนการทำงานของแต่ละองค์กรในระบบการยุติธรรม ทั้งพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และผู้พิพากษาให้มีคุณภาพคุณธรรม มีความกล้าหาญอย่างมีอาชีพ และมีการประสานงานภายในองค์กรอย่างมีเอกภาพในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

บทบัญญัติกฎหมายอาญาในความผิดฐานหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายสถาบันพระมหากษัตริย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 เป็นบทบัญญัติที่สอดคล้องกับสังคมประชาธิปไตย เป็นไปตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ หลักกฎหมายรัฐธรรมนูญนานาชาติทั้งที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือมีประธานาธิบดีเป็นประมุข สอดคล้องกับหลักอาชญาวิทยาว่าด้วยการกำหนดความผิดไม่ขัดหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและไม่เป็นบทบัญญัติที่จำกัดเสรีภาพในการแสดงออกและการแสดงความคิดเห็นตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองแต่อย่างใด

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาระวางโทษของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 ตามหลักเกณฑ์ความสมควรลงโทษในทางอาญาจะมีเพียงใด อันประกอบด้วย คุณค่าของสิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครอง ความเป็นอันตรายของวิธีการที่ผู้กระทำความผิดใช้ และระดับของความน่าตำหนิในทางศีลธรรมต่อตัวผู้กระทำความผิด ประกอบกับพระมหากษัตริย์คุณที่ทรงพระราชทานอภัยโทษแก่ผู้ต้องคำพิพากษาให้จำคุกในคดีความผิดฐานนี้เกือบทุกรายแล้ว เห็นควรแก้ไขกลับใช้ระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 ก่อนมีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2519

ส่วนกระบวนการบังคับใช้กฎหมายควรปรับปรุงให้มีการการพัฒนานุเคราะห์และกระบวนการทำงานของแต่ละองค์กรในกระบวนการยุติธรรม ทั้งพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และผู้พิพากษาให้มีคุณภาพ คุณธรรม มีความกล้าหาญอย่างมีอาชีพ และมีการประสานงานภายในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายต่อไป